

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Извештај о резултатима конкурса за радно место ванредног професора за ужу научну област Српска књижевност, предмет Народна књижевност

На основу одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду (бр. 1475/1, од 23. 5. 2014. године), у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрани смо за чланове Комисије за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за радно место ванредног професора за научну област Српска књижевност, предмет Народна књижевност. Част нам је да Већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за радно место ванредног професора за научну област Српска књижевност, предмет Народна књижевност, који је објављен у листу Послови (бр. 572, 4. 6. 2014. године), јавила се једна кандидаткиња, др Соња Петровић, доцент на предмету Народна књижевност на Катедри за српску књижевност Филолошког факултета у Београду. Уз пријаву је приложила биографију, библиографију и објављене радове.

1. БИОГРАФИЈА

Соња Петровић рођена је 1967. у Београду, где је завршила основну школу и Филолошку гимназију. Дипломирала је 1992. на Катедри за југословенске књижевности и српскохрватски језик Филолошког факултета у Београду. Радила је као професор српског језика и књижевности у Математичкој гимназији у Београду током 1992/1993. године. Изабрана је у звање асистента-приправника на предмету Народна књижевност на Филолошком факултету 1994. године. Магистрирала је 1997, а докторску тезу одбранила је 2005, после чега је изабрана у звање доцента 2005. и реизабрана 2010.

2. БИБЛИОГРАФИЈА

2.1. БИБЛИОГРАФИЈА РАДОВА ДО РЕИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА (2010)

Академски радови

1. Магистарски рад: „Сраженије“ Гаврила Ковачевића и усмена традиција о Косовском боју, одбраћен 18. VI 1997. на Филолошком факултету у Београду.

2. Докторска дисертација: Рукописне и штампане усмене песме о Косовском боју процесу прожимања, одбрањена 24. 6. 2005. на Филолошком факултету у Београду.

Монографије

1. *Косовска битка у усменој поезији*. Српске народне умотворине, књига 3. Гутенбергова галаксија, Београд 2001.

Студије и чланци

1. Стефан Душан или сукоб између историје и традиције, *Повеља*, Краљево, 1988, XVIII, 3–4, 42–56.
2. Напомене о гротескном. Басме и апокрифне молитве, *Реч*, 1995, 10, 95–99.
3. Путеви продирања усмене књижевности у Историју Јована Рајића, *Јован Рајић, Живот и дело*, ур. Марта Фрајнд, Институт за књижевност и уметност, Београд 1997, 99–104.
4. Једна прича о животињама из XVI века и њене позније варијанте, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 29/2, 1999, обј. 2000, 129–139.
5. *Сраженије* Гаврила Ковачевића и усмена традиција о Косовском боју, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 1. део, 2000, XLVIII, 1, 139–185; 2. део, 2000, XLVIII, 2–3, 507–565.
6. „Косовски циклус и chansons de geste“ Николе Банашевића, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 2000, XLVIII, 1, 117–120.
7. Предања о Стеви Васојевићу из Лубурићеве рукописне збирке, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 2001, књ. 68, св. 1–4, 209–216.
8. Нема за Рајка капа, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 2001, књ. 68, св. 1–4, 295–296.
9. Нешто о општим местима: Пад с коња, *Словенско средњовековно наслеђе. Зборник посвећен професору Борђу Трифуновићу*, Чигоја штампа, Београд 2001, 443–462.
10. Síntesis de lo baládico y épico en los cantares populares serbios sobre la batalla de Kosovo, *Baladas y leyendas populares en España y en Yugoslavia*. Edición a cargo de: J. Nikolić, C. L. D. Plaza, D. Soladatić, Aula Virtual Belgrado, 2003, 293–299 (на шпански превео Д. Солдатић).
11. Синтеза баладичног и епског у српским народним песмама о Косовском боју, *Народне баладе и предања у Шпанији и Југославији*. Ур. Ј. Николић, С. Л. Д. Пласа, Д. Солдатић, Учионица Сервантес, Београд 2003, 302–307.
12. О покушајима разврставања ликова у народној епици, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 2002–2003, књ. 68, св. 1–4, Београд 2004, 91–103.
13. Народна песма о породи Јеле Милошеве из Лубурићеве заоставштине, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 2002–2003, књ. 68, св. 1–4, Београд 2004, 245–259.
14. О неким проблемима историчности и структуре ликова косовске епике, *Књижевност и језик*, LI/1–2, Београд 2004, 39–65.
15. Ослепљење Гргура и Стефана Бранковића у српској средњовековној и народној књижевности (коауторство са Светланом Томин), *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 33/2, Београд 2004, 39–56.
16. Косовска битка у усменој традицији Срба и Албанаца на Косову и Метохији, у: *Косово и Метохија у светлу етнологије*. Зборник радова, ур. М. Менковић,

- Етнографски музеј, Музеј у Приштини (са измештеним седиштем), Центар за очување наслеђа Косова и Метохије – Mnemosyne, Београд 2004, 67–77.
17. Песме о Хајдук Вељку и спевови Гаврила Ковачевића, *Први српски устанак у књигама 1804-1813. Поводом 200-годишњице Првог српског устанка и два века модерне српске државе*, прир. Д. Бараћ, Народна библиотека Србије, Београд 2004, 169–184.
 18. Песма о смрти султана Мурата из збирке Стефана Верковића, у: *Годишњак*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Београд 2005, год. 1, бр. 1, 41–61.
 19. Историјска предања и легенде: проходност жанровских граница, *Књижевност и језик*, LII, 1–2, 2005, 87–105.
 20. „Ради свога разговора“ и „да други слушају“, *Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба*, приредио Александар Фотић, Clio, Београд 2005, 302–341.
 21. Traditions historiques et légendes: flexibilité des limites des genres, *Studi sull'Oriente Cristiano*, 9/2, Accademia Angelica-Costantiniana di lettere arti e scienze, Roma 2005, 143–161.
 22. Прилог проучавању историјског развоја структурних модела косовске традиције, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. LIII, св. 1–3, 2005, 561–568.
 23. Старање о души. Тестамент Милоша Белмужевића и епски модели о последњој вољи јунака, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. LXXI, св. 1–4, 2005, Београд 2006, 3–22.
 24. Charity, Good Deeds and the Poor in Serbian Epic Poetry, *Balkanica*, XXXVI, 2005, Belgrade 2006, 51–69.
 25. Усмена предања о Косовској битки 1389. године, *Паусиеви четения. Научни трудове*, том 44, кн. 1, сб. Б, Филологија, Пловдив 2006, 34–46.
 26. Folk Heroes as Representatives of Cultural Values on the Balkans, *Македонски фолклор*, год. XXXIII, бр. 64, Скопје, 2007, 39–48.
 27. Oral and Written Art Forms in Serbian Medieval Literature, *Oral Art Forms and their Passage into Writing*, ed. E. Mundal & J. Wellendorf, Museum Tusculanum Forlag, Københavns Universitet, 2008, 85–108.
 28. Благо цара Лазара, *Српско усмено стваралаштво*, зборник радова, ур. Н. Љубинковић и С. Самарџија, Институт за књижевност и уметност, Београд 2008, 251–271.
 29. “How can I recall a thing that I have forgotten?” Narrative and memory in folklore fieldwork recordings in Serbia, *Interpretations, European Research Project for Poetics & Hermeneutics*, Volume No. 2, Memory & Art, ed. K. Kulavkova, Macedonian Academy of Sciences and Arts, Skopje 2008, 305–324.
 30. Прича и сећање: неки примери аутобиографског дискурса у фолклорним теренским записима из Србије, *Књижевност и језик*, LV/3–4, 2008, 339–354.
 31. The Fusion of Historical Periods in Serbian Oral Epic, *Балканите – език, историја, култура / The Balkans – Languages, History, Cultures*, University press “St. Cyril and St. Methodiius”, V. Tarnovo, 2008, 408–420.
 32. Има ли женске иницијативе у баладама? Слобода женског избора између приповедних и традиционалних улога, *Моћ књижевности*. In memoriam Ана Радин. Ур. М. Детелић. САНУ, Балканолошки институт, Посебна издања 110, Београд 2009, 97–116.
 33. Фолклорна предања и казивања у изворима и дискурсу (на примерима традиције о проклетству рода), *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/2, Међународни славистички центар, 4-7. 9. 2008, Београд 2009, 43–56.

34. Косовска епика Милована Војичића у збирци Милмана Перија: између фолклорног и књижевног стварања, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, бр. 75, 2009, Београд 2010, 21–43.

Прикази и критике

1. Др Јелка Ређеп, Сибињанин Јанко, Легенде о рођењу и смрти, Књижевно-уметничка задруга Славија, Нови Сад 1992 – *Књижевност и језик*, 1994, XLI, 1–2, 98–100.
2. Даница. Српски народни илустровани календар за годину 1994 – *Књижевност и језик*, 1994, XLI, 3–4, 117–120.
3. Даница. Српски народни илустровани календар за годину 1995 – *Књижевност и језик*, 1995, XLII, 1–2, 158–163.
4. Ка поетици старе српске књижевности: Ђорђе Трифуновић, Стара српска књижевност. Основе, Београд 1994 – *Књижевна историја*, 1995, XXVII, 96, 295–302.
5. Књижевност и историја I. Зборник радова са првог научног скупа, Ниш 1995 – *Књижевност и језик*, 1995, XLIII, 3–4, 161–168 (са Зорицом Несторовић).
6. Српске народне загонетке, приредила Снежана Самарџија, Гутенбергова галаксија, Београд 1995 – *Књижевна историја*, 1996, XXVIII, 99, 229–230.
7. Српске народне загонетке, приредила Снежана Самарџија, Гутенбергова галаксија, Београд 1995 – *Расковник*, пролеће – лето 1996, XXII, 83–84, 141–143.
8. Издавачки вандализам: А. Ф. Гиљфердинг, Путовање по Херцеговини, Босни и Старој Србији, друго издање, Београд 1995 – *Књижевна историја*, 1997, XXIX, 101, 115–117.
9. Српске народне пјесме из околине Пакраца и Пожеге у записима Симе Д. Милеуснића, прир. Славица Гароња-Радованац, Библиотека „Мајка Југовића“, Народна књижевност Срба у Хрватској, Српско културно друштво „Просвјета“, Загреб 1998 – *Књижевна историја*, 1999, XXXI, 107–108, 78–83.
10. Поновљено издање Чајкановићевих Српских народних приповедака: Српске народне приповетке, приредио Веселин Чајкановић, поговор Снежана Самарџија, Српске народне умотворине, књига 2, Гутенбергова галаксија, Београд 1999 – *Књижевна историја*, 1999, XXXI, 109, 379–362.
11. Даница. Српски народни илустровани календар за годину 2000. Уредници Миодраг Матицки, Нада Милошевић-Ђорђевић. Седма година. Вукова задужбина, Београд 1999 – *Књижевност и језик*, 2000, XLVII, 1–2, 63–66.
12. Аб'р да се не забораве. Старе пиротске градске песме I, сакупила, предговор и пропратни текстови Мирјана Игић, Народна библиотека Пирот, Пирот 1999, 74 стр. – *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 1999–2000, књ. 65–66, св. 1–4, обј. 2001, 247.
13. Гора бршљанова. Народне песме пиротског краја, приредио Новица Живковић, Пирот, Музеј Понишавља, Библиотека Културна баштина, књ. 4, Пирот 1998, 162 стр. – *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 1999–2000, књ. 65–66, св. 1–4, обј. 2001, 248–249.
14. Ненад Љубинковић, Пјеванија црногорска и херцеговачка (будимска и лајпцишка) Симе Милутиновића Сарајлије. Прилог проучавању народне поезије Вуковог времена, Рад, КПЗ Србије, Библиотека Вуков сабор, Београд, 2000 – *Књижевна историја*, 2000, XXXII, 111–112, 265–270.

15. Музеј Крајине Неготин. Музеј Хајдук Вељка, Каталог поводом отварања Музеја Хајдук Вељка, аутор каталога: Никола Плавшић, аутори сталне музејске поставке: Никола Плавшић и Емила Петровић, издавач: Музеј Крајине, Неготин, 1997 – *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 2001, књ. 68, св. 1–4, 403–404.
16. Чудотворни прстен. Најлепше српске народне приповетке, уредио Веселин Чајкановић, поговор Ненад Љубинковић, библиотека „Словенска ризница“, Просвета, Ниш 2001 – *Књижевност и језик*, год. XLIX, бр. 12, 2002, 165–168.
17. О једној антологији и једној скици за поетику српске народне епике: Антологија епских народних песама, приредила С. Самарџија, Београд 2001 – *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. 49, св. 3, 2001, 493–500, објављено 2003.
18. *Трифуновићев зборник. Словенско средњовековно наслеђе*, зборник посвећен професору Ђорђу Трифуновићу, ур. З. Витић, Т. Јовановић и И. Шпадијер, издање пријатеља и Чигоја штампе, Чигоја штампа, Београд 2002 – *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. L, св. 1–2/2002, 409–416, објављено 2004.
19. *Folklorica, Journal of the Slavic and East European Folklore Association*, књ. VIII и IX, 2003, 2004 – *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 70, 1–4, 2004, Београд 2005, 342–343.
20. Лексикон средњовековног фолклора: *Medieval Folklore. A Guide to Myths, Legends, Tales, Beliefs, and Customs*. Edited by Carl Lindhal, John Mc Namara, John Lindow, Oxford University Press, 2002 – *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. LIII, св. 1–3, 2005, 625–626.
21. Stipe Botica, Andrija Kačić Miošić, Zagreb 2003 – *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. LXXI, св. 1–4, 2005, Београд 2006, 179–187.
22. *Живот у енклави*, Лицеум 9, уредник Биљана Сикимић, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета Крагујевац, Крагујевац 2005 – *Књижевност и језик*, књ. LIII, св. 3–4, 2006, 321–325.
23. Допринос српској и словенској етнолингвистици: *Избегличко Косово*, ур. Биљана Сикимић, Лицеум 8, Крагујевац 2004 – *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, LV, св. 1, 2007, 213–217.

Радови саопштени на скуповима штампани у изводу

1. Serbian and Balkan folk legends about the Kosovo Battle 1389: an attempt at systematization, *Narratives across space and time: transmissions and adaptations, Programme and abstracts*, June 21-27, 2009, Athens, Hellenic Folklore Research Centre, Academy of Athens, ISFNR, 258.
2. Теренско истраживање фолклора (обука, методологија, интердисциплинарни приступ, индексирање и интерпретирање грађе), *Теренска истраживања (изазови – резултати – примена), Field work (Challenges – Results – Application), Књига апстраката / Book of Abstracts*, Сирогојно, 31. август – 3. септембар 2009, Етнографски институт САНУ, Музеј Старо село – Сирогојно, 31-32.

Лексикографске одреднице

1. Бубало, Манојло Кордунаш, *Српски биографски речник*, 1, А–Б, Матица српска, Нови Сад 2004, 837–838.
2. Лексикографске одреднице у *Енциклопедији српског народа*, одг. ур. Р. Љушић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2008 (140 одредница – 3 ауторска табака):

Аврил, Адолф; бајка, народна; балада, народна; Бановић, Страхиња; басма; басна; бачванске песме; Беговић, Никола; Бетондић, Јосип; бећарац; Бован, Владимир; Богишић, Валтазар; Браун, Максимилијан; брзалице; Бубало Кордунаш, Манојло; бугарштице; Верковић, Стефан; војничке песме; Врчевић, Вук; Вукановић, Татомир; Вукова задужбина; Вукови певачи; Вукови казивачи; Геземан, Герхард; граничарске песме; Грђић Бјелокосић, Лука; Грим, Јакоб; Дебељковић, Дена-Младен; Дозон, Огист; егалице; еп; епске народне песме; Ерлангенски рукопис; женске песме (народне); женске приповетке (народне); загонетка; здравица; Златановић, Момчило; Зуковић, Љубомир; играчке песме; игре, народне; игре, обредне; изрека; Истрија, Дора д'; Јакобсон, Роман Осипович; Јастребов, Иван Степанович; Јовановић Марамбо, Војислав; јуначке песме; Карановић, Зоја; Караман, Димитрије; Карацић, Вук Ст.; Карацић, часопис; Качић Миошић, Андрија; клетва, 1; Клеут, Марија; Ковачевић, Гаврило; Ковчежић, Косовска традиција; Костић, Драгутин; Кравцов, Николај; крајинска (крајишка) епика; лазарица; Латковић, Видо; легенда, легендарне песме; лирске народне песме; Лорд, Алберт; Марко Краљевић (народна традиција); мартолошка епика; Матицки, Миодраг; Меденица, Радосав; Мериме, Проспер; Милошевић-Ђорђевић, Нада; митолошке народне песме; Момчило војвода; Мурко, Матија; мушке песме (народне); мушке приповетке (народне); народна драма; народна књижевност; народне приповетке; народска песма; Насрадин хоџа; Недић, Владан; необредне лирске народне песме; новела, народна; Нодило, Натко; Обилић, Милош; обичајне лирске народне песме; обредне лирске народне песме; Опачић Ћаница, Станко; Пачијенца ди Нардо, Рођери де; песме на међи; песме на народну; Пери, Милман; печалбарске песме; Пешић, Радмила; Појкерт, Херберт; поскочице; посленичке песме; пословица, народна; почаснице (почашнице); предање, народно 1; Прилози проучавању народне поезије; Путилов, Борис Н.; пучка књижевност; Раде Неимар; Расковник; религиозне (верске) народне песме; розгалице; сватовске народне песме; свечарске песме; севдаљинка; Серенсен, Асмус; Сибињанин, Јанко; Сикимић, Биљана; слепачке народне песме; Старина Новак; тужбалице; ускочке песме; успаванка; устаничка епика; Фоли, Џон Мајлс; фолклор; фолклор, градски; фолклор, дечји; фолклористика; фолклорне форме, мале; фолклорни театар; Фортис, Алберто; хајдучке песме; Халански, Михаил; Хасанагиница; Хаџи-Васиљевић, Јован; Хекторовић, Петар; Хердер, Јохан Готфрид фон; Херман, Коста; Хилфердинг, Александар Фјодорович; хомерско питање; Шаулић, Новица; Шмаус, Алојз.

Преводи

1. Никола Банашевић, Косовски циклус и *chansons de geste*, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 2000, XLVIII, 1, 121–137 (превод с француског, са Горданом Петровић).

Приређивање

1. Свети Сава у народној књижевности, *Врачарски гласник*, 1994, II.
2. Георгије Магарашевић, Видов дан. Косово. *Даница, српски народни илустровани календар за годину 2000*, Вукова задужбина, Београд 1999, 343–348.

3. О П. Сентиву и студији Светитељи главноносни. Студија о хагиографском фолклору, превод с француског Гордана Петровић, *Источник*, год. 15, бр. 58, 2006, 60–62.

Учешће на пројектима које је финансирао Министарство науке Републике Србије

- 1) *Историја истраживања српске народне књижевности*, 1996–2000, Филолошки факултет, Београд.
- 2) *Српско усмено стваралаштво: проучавање наслеђене грађе до краја 19. века*, 2000–2004, Филолошки факултет, Београд.
- 3) *Етничка и социјална стратификација Балкана*, 2005–2010, Балканолошки институт САНУ.

2.2. БИБЛИОГРАФИЈА ПОСЛЕ РЕИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА (2010)

(Напомена: из 2010. године наведени су само радови који нису обухваћени рефератом за реизбор за доцента, поднетим 23. 7. 2010)

Монографије

- *Сиромаштво у фолклорној традицији Срба од XIII до XIX века: прилог проучавању народне културе*. Београд: Албатрос плус, 2014 (492 стр.) ISBN 978-86-6081-139-6

Радови и прикази у часописима

- Теренско истраживање фолклора – перпетуирајући процес, *Гласник Етнографског института САНУ*, 58/2, 2010, 43–58. ISSN 0350-0861
- Легенда о Алексију Божјем човеку између званичне и народне културе, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, LIX, 1/2011, 7–29. ISSN 0543-1220
- Топос скривене милостиње у старој српској књижевности, *Poznańskie Studia Slawistyczne* 5/2013, Uniwersitet Im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 267–279. ISSN 2081-3011, ISBN 978-83-232-2636-9
- Свађа Лазаревих кћери – флексибилност модела косовске традиције, *Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима*, год. 5, Београд 2010, 191–217. ISSN 1820-5305
- Женидба кнеза Лазара: епски модел и варијанте, *Philologia Mediana*, II, 2, Ниш 2010, 247–265. ISSN 1821-3332
- „Обретеније главе кнеза Лазара“ у светлу култа светог кнеза у усменој и књижевној традицији, *Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима*, год. 6, Београд 2011, 149–181. ISSN 1820-5305
- Средњовековни мотив милосрђа и сродне фолклорне паралеле: милостиња и продаја светитеља, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 78, 2012, 11–20. ISSN 0350-6673

- Жене као актери „мале“ и „велике“ историје: Светлана Томин, Мужаствене жене српског средњег века. Нови Сад: Академска књига, 2011, 260 стр., *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, 61/1, 2013, 294–297. ISSN 0543-1220

Радови у зборницима

- „Од камена ником ни камена“ – структурни модели песама о зидању Раванице, у: Традиција – фолклор – идентитет, тематски зборник, ур. Г. Благојевић, И. Тодоровић, коуредник А. Мирковић, Институт Академије – Високе школе СПЦ за уметности и конзервацију, Сремски Карловци 2010, 350–372. ISBN 978-86-86805-36-2
- Смрт Мајке Југовића: Варијанте, рецепција и могућности тумачења, у: Жива реч. Зборник у част проф. др Наде Милошевић-Ђорђевић, ур. М. Детелић, С. Самарџија, Балканолошки институт САНУ, Посебна издања 115, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2011, 435–478. ISBN 978-86-7179-071-0
- Време уздржавања и оскудице: Пост у српској и јужнословенској усменој традицији и народној култури, у: Време, вакат, земан. Аспекти времена у фолклору. Зборник радова, ур. Л. Делић, Београд: Институт за књижевност и уметност, 2013, 39–66. ISBN 978-86-7095-200-3

Саопштења са научних скупова штампана у целини и у изводу

- Legends of the Virgin Mary: Miracles of abundance out of scarcity, у: Belief Narrative Genres = Жанрови предања = Жанры преданий, ур. З. Карановић, W. de Blécourt, Novi Sad: Filozofski fakultet, 2012, 139-146 – ISBN 978-86-6065-146-6
- Дигитализација и заштита фолклора у Србији – актуелно стање и проблеми, Дигитализација културне и научне баштине, универзитетски репозиторијуми и учење на даљину : тематски зборник у 4 књиге. Књ. 1, Дигитализација културне и научне баштине, ур. А. Вранеш, Љ. Марковић, Г. Александер. Београд: Филолошки факултет; Вичита: Универзитет Емпорија; Београд: Народна библиотека Србије, 2012, 147–159. ISBN 978-86-6153-106-4
- Vuk Stefanović Karadžić's Legacy – Linking between Cultures, 41st International Ballad Conference: Folk Song and relationship between cultures, Faro, 20–24, June 2011 – M34
- The Battle of Kosovo (1389) in Oral Epic Tradition: Story Models, Forms, Ideologies: International Symposium “Traditional and Literary Epics of the World: Textuality, Authorship, Identity. The Kalevipoeg 150”. Abstracts, Tartu, November 29–30, 2011, The Estonian Literary Museum, Tartu, The Institute for Cultural Research and Fine Arts, University of Tartu, Tartu, 2011
- Legends of the Virgin Mary: Miracles of abundance out of scarcity, Programme and abstracts, The Third BNN Symposium, Belief Narrative Genres, Novi Sad, Serbia, August 28–30, 2012, 51-52. ISBN 978-86-6065-117-6
- Дигитализација и заштита фолклорне грађе – актуелна питања, Зборник резимеа. Међународна научна конференција Дигитализација културне и научне баштине, универзитетски репозиторијуми и учење на даљину, Београд, 30. септембар – 2.

- октобар 2011, ур. А. Вранеш, Љ. Марковић, Београд: Филолошки факултет, 2011, 255–256 – ISBN 978-86-6153-062-3
- The Battle of Kosovo (1389) in Oral Epic Tradition: Story Models, Forms, Ideologies, у: The Retrospective Methods Network. Approaching Methodology, ed. by Frog and Pauliina Latvala, A Special Issue of RMN Newsletter № 4, May 2012. RMN Newsletter, ed. by Frog, Helen F. Leslie and Mathias Nordvig. Published by Folklore Studies, Dept. of Philosophy, History, Culture and Art Studies, University of Helsinki, Helsinki, 225–226. ISSN/ISSN-L: 1799-4497, www.helsinki.fi/folkloristiikka/English/RMN/.
 - Теренско истраживање фолклора у Србији: кратак осврт, савремено стање и перспективе, Савремена српска фолклористика, ур. З. Карановић, Ј. Јокић, Нови Сад: Филозофски факултет, 2013, 221–231. ISBN 978-86-6065-195-4
 - Подручје српског фолклора и постфолклора: могућности истраживања из перспективе теренске фолклористике, Научни скуп „Савремена српска фолклористика“, Нови Сад, 04–05. октобар 2013. Програм и апстракти. Ур. З. Карановић, Ј. Јокић. Нови Сад: Филозофски факултет, 2013, 24–25. ISBN 978-86-6065-169-5 – М64

3. ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА

У библиографији радова објављених после реизбора у звање доцента издваја се монографија *Сиромаштво у фолклорној традицији Срба од XIII до XIX века: прилог проучавању народне културе* (Београд: Албатрос плус, 2014, 492 стр.). Књига представља резултате вишегодишњих истраживања који нису претходно штампани и даје значајан допринос проучавању народне културе и фолклора. Монографија садржи седам поглавља у којима се расправља о различитим категоријама сиромашних и социјално угрожених у српској и јужнословенској фолклорној традицији. Теми сиромаштва, која досад није на овај начин и у овом контексту проучена, Соња Петровић је пришла свестрано, спајајући савремене теоријске приступе фолклористике и науке о књижевности, друштвене историје, културних студија и антропологије. У прва два поглавља даје се поуздан увид у досадашња истраживања и широко се постављају оквири сиромаштва, при чему је посебна пажња посвећена историјском и културном контексту сиромаштва код Срба од 13. до краја 19. века. Четврто поглавље садржи темељну и обухватну анализу фолклорне, етнографске и историјске грађе о сиромашнима као носиоцима усмене традиције и ликовима у фолклорним делима. С чврстим упориштем у грађи, она тумачи веровања и обичаје везане за сиромаштво, даје функционалну, типолошку и семантичку анализу просјака као путујућих слепих певача и ликова фолклорних дела, рашчлањава и повезује различите аспекте теме сиромаштва у народној поезији и прози у културном, историјском, друштвеном, религијском и етичком контексту. Сличан методолошки приступ примењен је и у петом и шестом поглављу, која су посвећена сиромасима у оквиру породице (удовице и удовци, сироте самохране жене, разведени, сироти), и сапутницима сиромаштва (слуге и надничари, кириције и рабације, печалбари и сиромашни ратници). Сваки тип сиромашних представљен је најпре у историјском и етнографском контексту, а затим се тумаче њихови ликови у различитим фолклорним жанровима, да би се повукле одговарајуће паралеле. У седмом поглављу размотрено је питање односа сиромаштва и смеха и указано на позитивне и негативне функције комичних фолклорних облика (шаљиве

песме, приче и новеле, питалице, ругалице, пародије). Књига садржи прилог од неколико стотина пословица о сиромаштву и сродним темама, као и научни апарат (библиографија, опсежан сажетак на енглеском језику, регистар мотива и приповедних типова, регистар имена). Захваљујући одличном познавању веома широке фолклорне, етнографске и историјске грађе, и уједно савремене теоријске литературе из области фолклористике, друштвене и културне историје, етнологије и антропологије, Соња Петровић представила је тему сиромаштва у народној култури на јединствен начин, убедљиво и аргументовано, јасним и живим стилом. Може се закључити да је реч о драгоцену интердисциплинарној студији, која је чврсто истраживачки и методолошки утемељена и која представља вредан академски допринос и значајан ослонац у проучавању народне културе Срба.

Радови објављени у стручним часописима, зборницима и радови изложени на конференцијама могу да се групишу према доминантним областима истраживања, а то су фолклористичке (историја, теорија и поетика фолклора), компаративне и интердисциплинарне теме (народна и средњовековна књижевност, фолклорна традиција и историја, народна култура), теренска истраживања и дигитализација фолклорне грађе. Сагледавајући фолклорне текстове у њиховој сложености и целовитости, Соња Петровић обраћа пажњу на поетику и начин певања односно приповедања, културни и историјски контекст, митске обрасце који су у њиховој сижејној подлози, идејна схватања и поглед на свет који се из њих могу назрети. Овакав приступ примењен је у радовима у којима се разматрају варијанте и различити структурни модели усмене традиције. Истраживање приповедних модела било је предмет реферата саопштеног на међународном скупу посвећеном јубилеју Калевипоега (Тарту, 2011), где су изнета истраживања о сложеним интертекстуалним односима између епских сижеа, поетике жанра и идеологије, на примеру косовске епике. Тежња ка обухватном, продубљеном и критичком сагледавању и повезивању фолклорних дела, књижевних и културних појава и различитих идејних струјања у друштву карактеристична је за приступ Соње Петровић, што је дошло до изражаја и у излагању поднетом на 41. Међународној конференцији о баладама (Фаро, 2011), где је било речи о раду, идејама и наслеђу Вука Караџића, при чему су наглашени видови додире и утицаја међу културама на европском тлу посредством сакупљања и истраживања фолклора.

Студиозним и проницљивим анализама фолклорних дела, поетике, рецепције и односа према историјским изворима с једне стране, и интернационалним темама с друге стране, Соња Петровић покреће сложена истраживачка питања. Аналитички прилазећи фолклору, она бира изазовне али и мало обрађене, маргинализоване теме и записе. Једно од ужих поља њених интересовања представља проучавање широко схваћених варијаната на свим нивоима формулативности, и њихових сличности и разлика које су сагледане и на синхронијском и на дијахронијском плану. Тако су у раду о Свађи кћери кнеза Лазара анализирани извори, песме и предања о овој битној епизоди косовске епике. Проучени су различити семантички и ритуално-симболички обрасци који су посматрани у светлу мотивских паралела и интертекстуалних веза, чиме је потврђена не само флексибилност структурних модела, него и динамички однос између променљивости и стабилности у традицији. У раду о варијантама Женидбе кнеза Лазара укрштају се текстуална и поетичка анализа с анализом митских и херојских образаца, при чему су песме посматране паралелно с интерпретацијама ове теме у историографији, хагиографској и литургијској књижевности. Исто теоријско усмерење запажа се и у раду у коме се варијанте о Зидану Раванице доводе у везу са средњовековним есхатолошким и сотериолошким темама и програмима владарске идеологије, али и са епским поступком приказивања кнежевог лика. У раду о Обретенију главе кнеза Лазара обрађена је хагиографска тема о налажењу и преносу

моштију, онако како је транспонована у народну поезију и народни култ кнеза Лазара. Тумачећи историографске и легендарне изворе који су утицали на обликовање ове теме у народној поезији, Соња Петровић осветљава зону додира између народне и званичне црквене културе. Овом кругу истраживања припада и запажена студија о варијантама Смрти Мајке Југовића, у којој се пореде сачувани записи и расправља о њиховој рецепцији са становишта певача и слушалаца, као и о досадашњим приступима и могућностима тумачења. Пошто су испитане многобројне варијанте и њихова често опречна тумачења, постављено је питање разумевања и конструисања текста, да би се закључило како се доживљај обликује у зависности од мотива за који се певачи и тумачи везују, и зависно од начина на који доживљај кореспондира с њиховим приватним искуством, а не само зависно од познавања фонда традиције.

Постојано интересовање за однос између средњовековног и фолклорног наслеђа потврђује се у радовима који су објављени у научној периодици и зборницима и изложени на конференцијама. Домен веза између народне и службене културе предмет је студије у којој се анализирају прозна и стихована житија и народне песме о Алексију Божјем човеку. Уочивши да се схема Алексијевог житија подудара са схемом иницијације садржаном у многим фолклорним жанровима, Соња Петровић указује на заједничке културне моделе и сродне мотиве, и анализира поступак фолклоризације. Средњовековни мотив милосрђа – милостиње и продаје светитеља разматра се такође у склопу односа између хагиографске традиције и народних бајки. У раду о топосу скривене милостиње у старој српској књижевности, објављеном у Познањским славистичким студијама, разматрају се епизоде тајних добротина из житија и служби посвећених српским владарима, пре свега милостиње краља Милутина, Стефана Дечанског и деспота Стефана Лазаревића. У епизодама у којима прерушени владари дају милостињу сиромашнима, болеснима и угроженима, уочавају се паралеле у легендарним народним приповеткама и предањима, где прерушена божанства и светитељи кушају људе. У раду о Богородичиним чудима стварања обиља од оскудице, који је изложен на међународној конференцији посвећеној предањима 2012, утврђује се вишевековно трајање ове теме, а уједно потврђује се значај савременог прикупљања грађе на терену и компаративно проучавање интернационалног фонда српске традиције. Легенде о овом Богородичином чуду бележене су почев од 7. века на Синају и Атосу, потом су неки записи у 17. веку унети у збирку Агапија Ландоса Крићанина, а недавно су забележене и на терену, од монахиње у манастиру Мрзеница у Србији. У анализи записа је показано да постоји стабилан сиже, а да се у варијантама срећу различите локализације и историјски контекст, што је део природног процеса адаптације традиције. Наведени радови показују изванредну упућеност у средњовековну и фолклорну грађу, али и у савремене теренске записе, компаративну методолошку позицију и смисао за запажање сличности и паралела на основу којих је могуће надахнуто и аргументовано сагледавање српске и словенске баштине.

Занимање за историју и методологију теренских истраживања и дигитализацију фолклорне грађе подстакнуто је праћењем савремених домаћих и светских научних токова. Актуелна питања дигитализације и заштите фолклорне грађе била су предмет саопштења на конференцији посвећеној овим питањима, које је потом објављено и у зборнику радова (2011). У овом прилогу је начињен преглед актуелног стања и проблема везаних за дигитализацију фолклорне грађе, указано је на значајне фолклорне фондове и базе података на интернету у Србији и иностранству, и расправљано о проблемима везаним за припрему текстова за дигитализацију и стварање дигиталног архива и претраживача фолклорне грађе.

Теренској фолклористици посвећена су два рада. Теренско истраживање фолклора, схваћено као перпетуирајући, непрекидно одрживи процес (2010),

размотрено је у историјској перспективи, у контексту филолошких и фолклорних студија, али и у контексту дилема савремене антропологије које се тичу питања професионализације и институционализације теренског рада. У овом прилогу, који је привукао пажњу стручњака из сродних хуманистичких струка, саопштени су и резултати постигнути у оквиру предмета Теренско истраживање фолклора, будући да студентско сакупљање фолклорне и етнографске грађе и усмених историја покреће теоријска и методолошка питања везана за вођење интервјуа, комуникацију са саговорницима и текстуализовање снимака. Други рад, изложен на конференцији и потом штампан у зборнику (2013), има донекле програмски карактер. Он представља покушај да се отвори ново истраживачко поље и да се стручној јавности скрене пажња на перспективе савремене теренске фолклористике. У осврту на развој теренског скупљања и истраживања фолклора у Србији маркирани су најзначајнији доприноси, а потом су приказани узроци који су условили раст интересовања за питања терена у друштвеним и хуманистичким наукама. Истакнут је важан утицај етнолингвистике и антрополошке лингвистике на фолклористику, који се испољио како у теоријском оквиру (испитивање слике света), тако и у испитивању теренске грађе и стварању лингвистичких атласа. Теренска фолклористика значајна је и за унапређивање научног рада у различитим областима фолклористике, методологије и педагогије, а тесно је повезана и са проблемима архивирања, дигитализације и очувања нематеријалног културног наслеђа.

Може се закључити да су научно-истраживачки радови Соње Петровић врло квалитетни, тематски разноврсни, засновани на прецизним запажањима, исцрпним анализама, поузданом тумачењу грађе и чврстој теоријској аргументацији. Негујући интердисциплинарни приступ, она прилази научним питањима студиозно и свестрано, и сагледава их обухватно и критички. Закључци које износи су компетентни и убедљиви.

4. ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА СТРУЧНОГ РАДА

Од последњег избора у звање доцента (2010), Соња Петровић је излагала радове на три међународна и два домаћа скупа. Одржала је два предавања по позиву: 1) *Serbian oral tradition*, предавање студентима америчких универзитета, у организацији Централноевропског универзитета у Будимпешти, манастир Велика Ремета, 2011; 2) *Облици усмене прозе, теренска истраживања и заштита нематеријалног културног наслеђа*, у организацији Министарства културе Србије поводом Међународног дана матерњег језика, Ковачица, 2012.

Сарађује на пројекту *Језик, фолклор, миграције на Балкану*, чији је носилац Балканолошки институт САНУ (од 2011), а пре тога је сарађивала на пројекту *Етничка и социјална стратификација Балкана* (Балканолошки институт САНУ, 2005–2010). Сарађује с Одбором за народну књижевност САНУ на пројекту рашчитавања дигитализованих рукописа фолклорне грађе из Етнографске збирке Архива САНУ.

Значајан вид стручног ангажовања остварује учешћем у теренским истраживањима у Србији, самостално и тимски у оквиру пројекта на коме сарађује на Балканолошком институту САНУ. Грађа сакупљена на терену (звучни и видео снимци) похрањена је у базу Дигиталног архива Балканолошког института.

Ангажована је у домаћим и међународним стручним удружењима: члан је Мреже за усмена предања при Међународном друштву за проучавање народне прозе

(Belief Narrative Network, International Society for Folk Narrative Research) и Комисије за народно песништво (Kommission für Volksdichtung), као и новооснованог Удружења фолклориста Србије. Укључена је у рад Форума за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју у Београду, где сарађује на припреми предлога за заштиту елемената нематеријалног културног наслеђа и њиховог уписа на националну листу и листу Унеска.

5. ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА НАСТАВНОГ И ПЕДАГОШКОГ РАДА

Соња Петровић изводи све облике наставе (предавања, вежбања, руковођење израдом семинарских, дипломских и мастер радова) на предметима из области Народне књижевности на Катедри за српску књижевност с јужнословенским књижевностима Филолошког факултета у Београду. Од 1994. до 2010. изводила је вежбања и предавања на предмету *Народна књижевност*, а од 2010. на предметима *Књижевни фолклор* и *Поетика народне књижевности* (акредитовани програм). Осим обавезних предмета, осмислила је три изборна курса: *Увод у методологију проучавања теренских истраживања фолклора* (2009), *Теренско истраживање фолклора – обука за теренски рад* (од 2010) и *Индексирање фолклорне грађе* (од 2010). На мастер студијама изводи предавања на предмету *Усмена предања и легенде у систему фолклорне културе*. Од 2008. године држи предавања из предмета *Народна књижевност 1 и 2* на Катедри за етномузикологију на Факултету музичке уметности у Београду.

У наставном и педагошком раду остварује запажене резултате. Била је ментор при изради осам дипломских радова, једног специјалистичког рада и два успешно одбрањена мастер рада; члан једне комисије за одбрану мастер рада; тренутно је ментор за два мастер рада и члан једне комисије за одбрану докторске дисертације. Предмети које предаје су веома посећени, како у учионици, тако и на мудлу, а изборни курсеви су отворени за студенте свих студијских група Филолошког факултета. Соња Петровић посвећује велику пажњу и труд томе да студенте заинтересује и упуту у усмену традицију Срба и изван обавезног програма, па организује стручне екскурзије, посете музејима и изложбама, гостовања усмених приповедача, охрабрује уметничке склоности студената које су у вези са фолклорном баштином. Организовала је сарадњу студената Филолошког факултета и Етнографског музеја у Београду, у склопу које су студенти учествовали као приповедачи бајки у програму Ноћ музеја. У оквиру међународне размене студената организовала је студијски боравак студената српског језика са Катедре за словенску филологију Филолошког факултета Универзитета „Пајсиј Хилендарски“ у Пловдиву.

6. ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Доц. др Соња Петровић је у периоду после реизбора у звање доцента остварила вредне научне резултате. Објавила је значајну монографију *Сиромаштво у фолклорној традицији Срба од XIII до XIX века: прилог проучавању народне културе* (492 стр.), радове у часописима међународног (три) и националног значаја (четири), и радове у зборницима националног значаја (три). Своја истраживања саопштила је на међународним и националним научним скуповима (Тарту, Фаро, Београд, Нови Сад) и она су објављена у целини и у изводу. Сарађује на научном пројекту Балканолошког института САНУ *Језик, фолклор и миграције на Балкану* и у оквиру овог пројекта, али и

независно, спроводи теренска истраживања у Србији и бележи теренску грађу. Укључена је у фолклористичка струковна удружења и ангажује се око припреме предлога за заштиту елемената нематеријалног културног наслеђа и њиховог уписа на националну листу и листу Унеска у склопу Форума за нематеријално културно наслеђе при Етнографском музеју у Београду.

Поред значајних научних резултата, Соња Петровић стручно и успешно обавља своје наставне обавезе: великом броју студената држи предавања и вежбања, руководи израдом семинарских, дипломских и мастер радова у оквиру два обавезна предмета (*Књижевни фолклор, Поетика народне књижевности*) и два изборна курса (*Теренско истраживање фолклора, Индексирање фолклорне грађе*) на основним студијама, као и на мастер студијама (*Усмена предања и легенде у систему фолклорне културе*). На Факултету музичке уметности као хонорарни наставник предаје *Народну књижевност 1 и 2* студентима етномузикологије. У раду са студентима је посвећена и професионална, труди се да их заинтересује за своју научну област и подстакне на различите начине, остварујући с њима коректан однос и добру сарадњу. Ангажује се у обезбеђивању научног подмлатка као ментор у изради дипломских и мастер радова.

Имајући у виду висок квалитет научних радова, успешну и компетентну научну, наставну и педагошку делатност, као и то да кандидаткиња испуњава све законом предвиђене услове, Комисија са задовољством предлаже Изборном већу Филолошког факултета да прихвати овај извештај и упути предлог Стручном већу Универзитета у Београду да др Соњу Петровић изабере у звање и на радно место *ванредног професора* за ужу научну област *Српска књижевност*, предмет *Народна књижевност*, на Филолошком факултету у Београду.

У Београду, 23. 6. 2014.

КОМИСИЈА

Др Нада Милошевић-Ђорђевић,
редовни професор у пензији, редовни члан САНУ

Др Томислав Јовановић, редовни професор,
Филолошки факултет, Београд

Др Биљана Сикимић, виши научни сарадник,
Балканолошки институт САНУ

Др Бошко Сувајцић, ванредни професор,
Филолошки факултет, Београд